

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

**ADMINISTRATIVNOG UPUTSTVA (VRK) - BR. 04/2023 O
MEDICINSKOM I PSIHOLOŠKOM TRETMANU, DETETA ŽRTVE
ZLOSTAVLJANJA, KAKO BI MU SE POMOGLU U REHABILITACIJI I
REINTEGRACIJI U DRUŠTVO¹**

---

¹ Administrativnog Uputstva (VRK) - Br. 04/2023 o Medicinskom i Psihološkom Tretmanu, Deteta Žrtve Zlostavljanja, Kako bi mu se Pomoglo u Rehabilitaciji i Reintegraciji u Društvo, je usvojeno na 142. sednici Vlade, sa Odlukom br. 03/142, datum 10.05.2023.

Vlada Republike Kosovo,

Shodno članu 93. (4) Ustava Republike Kosovo, u skladu sa članom 57.10 Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta (SL, br. 14, 17. jul 2019), i članom 19. (6.2) Pravilnika o radu Vlade Br. 09/2011 (SL, Br.15,12.09.2011),

Usvaja:

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (VRK)-BR. 04/2023 O MEDICINSKOM I PSIHOLOŠKOM TRETMANU, DETETA ŽRTVE ZLOSTAVLJANJA, KAKO BI MU SE POMOGLO U REHABILITACIJI I REINTEGRACIJI U DRUŠTVO

POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE

Član 1 Svrha

1. Ovim Administrativnim uputstvom se utvrđuje medicinski i psihološki tretman detet, a žrtve zlostavljanja, u cilju povratka fizičkog i mentalnog zdravlja, rehabilitacije od fizičke i psihičke traume koju je možda doživelo i reintegracije u društvo, kako bi igrao konstruktivnu ulogu u društvu, kao i da se izbegne njegova ponovna viktimizacija i društvena isključenost.

Član 2 Delokrug

1. Ovo Administrativno uputstvo se sprovodi:

1.1 Od strane ustanova i fizičkih i pravnih lica koja rade sa detetom i za dete i koja imaju odgovornost za zaštitu i tretman deteta žrtve zlostavljanja, u skladu sa svojim obavezama koje proističu iz odgovarajućeg važećeg zakonodavstva i ovog administrativnog uputstva.

1.2 Za dete sa kosovskim državljanstvom, bez državljanstva, neregistrovano dete, dete tražilac azila, izbeglice ili sa stranim državljanstvom, na teritoriji Republike Kosovo.

2. Odredbe ovog Administrativnog uputstva se ne mogu uzeti kao ograničenje ili smanjenje postojećih prava deteta utvrđenih Ustavom Republike Kosovo, Zakonom o zaštiti deteta, Konvencijom o pravima deteta ili međunarodnim instrumentima koji uređuju ovu oblast, kao i drugim važećim zakonodavstvom.

3. Odredbe Administrativnog uputstva (VRK) - br. 02/2021 o sprovođenju pravde prilagođene detetu u krivičnom, parničnom i upravnom postupku, kojim su utvrđena pravila pravosuđa

prilagođena detetu, se trebaju primeniti i u postupku medicinskog i psihološkog tretmana deteta žrtve zlostavljanja i u sprovođenju mera za njegovu rehabilitaciju i reintegraciju.

Član 3 Definicije

1. Izrazi koji se koriste u svrhu ovog administrativnog uputstva imaju sledeće značenje:
  - 1.1 **Zlostavljanje deteta** - podrazumeva svaku radnju ili propust, nameran ili sa predumišljajem, počinjen od strane roditelja, staratelja, lica od poverenja ili bilo koje druge osobe na položaju poverenika ili organa koji uzrokuje ili može uzrokovati fizičku, psihičku, emocionalnu ili socijalnu štetu detetu. Zlostavljanje dece, u smislu ovog Administrativnog uputstva obuhvata, ali nije ograničeno na sve oblike nasilja nad decom, zanemarivanje dece, zlostavljanje dece, dečiju prostituciju, dečiju pornografiju, otmicu dece, trgovanje detetom, eksploataciju, seksualno zlostavljanje deteta;
  - 1.2 **Dete** - podrazumeva svako ljudsko biće mlađe od osamnaest (18) godina;
  - 1.3 **Dete žrtva zlostavljanja** - podrazumeva dete kome je potrebna zaštita, a koje je zlostavljano;
  - 1.4 **Ustanova** - podrazumeva sve ustanove, organe, javne organe, centralni i lokalni nivo, fizička lica kao nosioce javnih organa i druga pravna i fizička lica u Republici Kosovo, koji imaju odgovornost da zaštite dete žrtvu zlostavljanja;
  - 1.5 **Konvencija o pravima deteta/Konvencija** - Konvencija o pravima deteta usvojena od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, dana 20. novembra 1989. godine;
  - 1.6 **Zdravstvena zaštita** - mere i radnje koje preduzimaju ustanove i zdravstveni radnici, u cilju poboljšanja zdravlja deteta, kako bi mu pomogli u rehabilitaciji i reintegraciji u društvo;
  - 1.7 **Zakon o zaštiti deteta/Zakon**- Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta (Službeni list br. 14, 17. jula 2019. godine);
  - 1.8 **Zakon o socijalnim i porodičnim uslugama** - Zakon br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama (Službeni list br. 12, 1. maj 2007. godine), izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-081 (Službeni list, br. 5, 5. april 2012. godine);
  - 1.9 **Zakon o zdravstvu** - Zakon br. 04/L-125 o zdravstvu (Službeni list, br. 13, 7. maj 2013. godine);
  - 1.10 **Zaštita deteta** - podrazumeva sprečavanje i reagovanje na zlostavljanje deteta u kući i van nje, što uključuje medicinski i psihološki tretman deteta žrtve zlostavljanja, kako bi mu se

pomoglo da povrati fizičko i mentalno zdravlje, da se rehabilituje od fizičke i mentalne traume koju je možda doživelo i da se reintegriše u društvo;

- 1.11 **Rukovodilac slučaja** - podrazumeva odgovornog službenika imenovanog od strane Organa starateljstva, za rukovođenje slučajem deteta žrtve zlostavljanja, koji u saradnji sa odgovarajućim zainteresovanim stranama procenjuje potrebe deteta i sastavlja plan zbrinjavanja;
- 1.12 **Ministarstvo** - Nadležno Ministarstvo zdravlja;
- 1.13 **U svim fazama** - obuhvata sve postupke u kojima je dete žrtva zlostavljanja u kontaktu sa odgovarajućim ustanovama ili stručnim licima za zaštitu dece;
- 1.14 **Centar za socijalni rad/CSR** - podrazumeva javnu stručnu ustanovu, na opštinskom nivou, nadležnu za zaštitu dece žrtava zlostavljanja;
- 1.15 **Hitni slučajevi** - smatraju se slučajevi kada je dete žrtva zlostavljanja, koje može da, ukoliko se ostavi u postojećim okolnostima, bez ikakve zaštitne intervencije, umre, bude teško oštećeno ili povređeno ili bude žrtva drugog zlostavljanja;

2. Ostali izrazi koji se koriste u ovom Administrativnom uputstvu imaju isto značenje kao definicije date u Zakonu o zaštiti dece i Zakonu o socijalnim i porodičnim uslugama.

GLAVA II –PRAVA I NAČELA TRETMANA DETETA ŽRTVE ZLOSTAVLJANJA

Član 4

Tretman deteta žrtve zlostavljanja

1. Medicinski i psihološki tretman deteta žrtve zlostavljanja, kako bi mu se pomoglo u rehabilitaciji i reintegraciji u društvo, se mora zasnivati na načelima i pravima navedenim u ovom poglavlju i nije dozvoljeno odstupanje od osnovnih prava i sloboda garantovanih Ustavom, Zakonom o zaštiti deteta i odgovarajućeg važećeg zakonodavstva.
2. Postupak koji se odnosi na tretman slučajeva deteta žrtve zlostavljanja, treba da bude:
  - 2.1 Hitan i da se završi u razumnom roku;
  - 2.2 Efikasan i uz poštovanje prava deteta; i;
  - 2.3 U najboljem interesu deteta.

Član 5

Najbolji interes deteta žrtve zlostavljanja

1. Sve radnje i odluke, u svim fazama, koje se odnose na hitne slučajeve deteta žrtve zlostavljanja, koje preduzimaju ustanove i stručna lica za zaštitu deteta, a koji se odnose na medicinski i psihološki tretman i mere rehabilitacije i reintegracije treba da budu u najboljem interesu deteta, a najbolji interesi deteta treba da budu od primarnog značaja.
2. Tumačenje najboljeg interesa deteta žrtve zlostavljanja mora biti u potpunoj saglasnosti i poštovanju njihovih prava i sloboda utvrđenih Ustavom, Konvencijom i Zakonom o zaštiti deteta.
3. Nikakvo pretpostavljeno tumačenje onoga što je u najboljem interesu deteta, ne može opravdati povredu bilo kog prava priznatog Ustavom, Konvencijom i Zakonom o zaštiti deteta.

Član 6

Ravnopravan i dostojanstven tretman deteta žrtve zlostavljanja

1. Tokom tretmana deteta žrtve zlostavljanja:
  - 1.1. Deca moraju da dobijaju iste medicinske, psihološke i rehabilitacione i reintegracijske mere i neće biti direktne ili indirektno diskriminacije u smislu bilo kog od osnova navedenih u odredbama Zakona o zaštiti od diskriminacije;
  - 1.2. Nijedno dete žrtva zlostavljanja ne bi trebalo da bude izloženo povredama njegove časti i ugleda i prema njemu se treba postupati humano i sa poštovanjem, što kod deteta razvija osećaj dostojanstva i vrednosti ličnosti, što kod njega jača osećaj njegovog poštovanja o pravima deteta

Član 7

Pravo deteta žrtve zlostavljanja na privatnost

1. Detetu žrtvi zlostavljanja se, tokom medicinskog i psihološkog tretmana i sprovođenja mera rehabilitacije i reintegracije, garantuje pravo na privatnost.
2. Sve ustanove i sva lica koje se bave sa i o detetu žrtvi zlostavljanja, su odgovorna da preduzmu mere za zaštitu privatnosti i identiteta deteta, u skladu sa važećim zakonodavstvom, i ne smeju se objavljivati informacije koje dovode do njegove identifikacije.
3. Podaci o medicinskom i psihološkom tretmanu i merama rehabilitacije i reintegracije deteta žrtve zlostavljanja se moraju:
  - 3.1 držati i čuvati na bezbednom mestu;

3.2. čuvati poverljivim;

3.3 staviti na raspolaganje samo ovlašćenim licima; i

3.4 koristi samo kako bi se pomoglo u zdravstvenoj zaštiti.

4. U slučaju da se zdravstvena zaštita deteta žrtve zlostavljanja ne može obezbediti u javnim zdravstvenim ustanovama, dete ima pravo na zdravstvenu zaštitu van javnih zdravstvenih ustanova, u skladu sa odgovarajućim važećim zakonodavstvom.

Član 8

Pravo deteta žrtve zlostavljanja da bude saslušano i obavješeno

1. U toku medicinskog i psihološkog tretmana i sprovođenja mera rehabilitacije i reintegracije, dete žrtva zlostavljanja, za sva pitanja i odluke u vezi sa njim, ima pravo da slobodno izražava svoje stavove. Stručna lica koja rade sa detetom procenjuju stavove deteta prema stepenu zrelosti, razumevanju deteta i okolnostima slučaja.
2. Dete ima pravo da dobije dovoljne i blagovremene informacije na jeziku koji razume, uključujući i znakovni jezik, u vezi sa medicinskim i psihološkim tretmanom i merama rehabilitacije i reintegracije.

Član 9

Pravo deteta žrtve zlostavljanja na zdravstvenu zaštitu

1. Svako dete žrtva zlostavljanja ima pravo na odgovarajuću zdravstvenu zaštitu, uz neprekidan pristup i bez diskriminacije, u skladu sa načelima zdravstvene zaštite utvrđenim Zakonom o zdravstvu, etičkim i profesionalnim pravilima, i da bude usmereno ili upućeno na određene zdravstvene usluge, u zavisnosti od zdravstvenog stanja deteta.
2. Lekarski pregled deteta žrtve zlostavljanja:
  - 2.1 se obavlja bez odlaganja;
  - 2.2 se obavlja od strane zdravstvenih radnika, prema njihovom delokrugu, u skladu sa etičkim pravilima i uz poštovanje dostojanstva deteta;
  - 2.3 služe za procenu opšteg psihičkog i fizičkog stanja deteta.
3. U slučaju potrebe za lekarskim pregledom, niko ne sme da svlači dete ili traži od njega da pokaže prekrivene delove tela, osim zdravstvenih radnika, prema oblasti njihove odgovornosti.
4. Po završetku lekarskog pregleda se izrađuje lekarski izveštaj. Prema potrebi i okolnostima, lekarski pregled se može ponoviti.

5. Rezultate lekarskog pregleda se trebaju uzeti u obzir za preduzimanje daljih koraka tretmana, rehabilitacije i reintegracije deteta.
6. Tretman deteta žrtve zlostavljanja u javnim zdravstvenim ustanovama je besplatno i oslobođeno je participacije.
7. U slučaju da se zdravstvena zaštita deteta žrtve zlostavljanja ne može obezbediti u javnim zdravstvenim ustanovama, dete ima pravo na zdravstvenu zaštitu van javnih zdravstvenih ustanova, u skladu sa odgovarajućim važećim zakonodavstvom.

Član 10

Pravo deteta žrtve zlostavljanja na rehabilitaciju i reintegraciju

1. Dete žrtva zlostavljanja ima pravo na neprekidnu pomoć kako bi se rehabilitovalo i reintegriralo u društvo.
2. Mere rehabilitacije i reintegracije se izrađuju na osnovu specifičnih potreba deteta i za krajnji cilj treba da imaju dostojanstveno ponovno ujedinjenje sa porodicom, reintegraciju u zajednicu i društveni život.
3. Prilikom pružanja mera rehabilitacije i reintegracije, detetu se pruža neprekidna podrška i savetovanje, kako bi se izbegla ponovna viktimizacija i društvena isključenost.

GLAVA III – POJEDINAČNE I INSTITUCIONALNE ODGOVORNOSTI

Član 11

Odgovornost za koordinaciju i saradnju za zaštitu deteta žrtve zlostavljanja

1. Ustanove i stručna lica, tokom medicinskog i psihološkog tretmana i tokom preduzimanja mera za rehabilitaciju i reintegraciju deteta žrtve zlostavljanja, su dužni da:
  - 1.1 preduzmu neophodne mere za obezbeđivanje saradnje i koordinacije prema oblastima koje pokrivaju;
  - 1.2 deluju sa potrebnom brzinom i efikasnošću;
  - 1.3 na odgovarajući zahtev, međusobno razmenjuju informacije u vezi sa stanjem i potrebama deteta;
  - 1.4 se angažuju da detetu pruže potrebnu zaštitu i zdravstvenu zaštitu.

2. Svaka stranka će podsticati saradnju između nadležnih državnih organa, civilnog društva i privatnog sektora, u cilju pravilnog sprovođenja mera iz stava 1. ovog člana.

Član 12

Porodične odgovornosti

1. Roditelji, staratelji i drugi članovi porodice su dužni da se staraju o zdravlju deteta i da obezbede da dete žrtva zlostavljanja dobije medicinski i psihološki tretman i mere rehabilitacije i reintegracije.
2. Ustanove i stručna lica koja rade na zaštiti dece treba da preduzmu sve neophodne mere da se zdravstvena zaštita odvija u saradnji i interakciji sa porodicom.
3. Tokom medicinskog i psihološkog tretmana i tokom preduzimanja mera za rehabilitaciju i reintegraciju deteta žrtve zlostavljanja, rukovodilac slučaja treba da, prema načelu, radi sa porodicom i partnerima za dete, kao i odgovarajućim smernicama za sprovođenje ovog načela.
4. Samo u okolnostima kada postoji razlog za sumnju da je dete pretrpelo povredu ili je u opasnosti za tako nešto unutar njegove porodice, može se razmotriti njegovo uklanjanje od starateljstva roditelja ili staratelja i mere zdravstvene zaštite se obavljaju van porodice, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

Član 13

Institucionalne odgovornosti

1. Kada porodica ne uspe da se postara da detetu žrtvu zlostavljanja obezbedi odgovarajući tretman i/ili kada je dete zlostavljano od strane roditelja, staratelja i/ili drugih članova porodice, CSR je odgovoran za preduzimanje mera zaštite deteta, kao i da garantuje da preduzete mere:
  - 1.1 se usredsređuju na zaštitu dece i njegovu bezbednost;
  - 1.2 se usredsređuju na prava deteta;
  - 1.3 imaju za cilj da izbegnu ponovnu viktimizaciju deteta;
  - 1.4 zasnivaju na integrisanom pristupu, koji uzima u obzir odnos deteta i njegovog šireg društvenog okruženja;
  - 1.5 dozvoljavaju, prema potrebi, niz usluga zaštite i zdravstvene podrške;
  - 1.6 se bave specifičnim potrebama deteta žrtve zlostavljanja i staviti ih na raspolaganje.

Član 14

Odgovornosti opštine

Opština je, na svojoj teritoriji, odgovorna za pružanje medicinskog, psihološkog tretmana i sprovođenje mera za rehabilitaciju i reintegraciju, za dete žrtvu zlostavljanja i/ili da saraduje sa odgovarajućim opštinama na sprovođenju ovih mera, u skladu sa odgovarajućim važećim zakonodavstvom.

Član 15

Hitni fond za tretman dece žrtava zlostavljanja

1. Nadležna Direkcija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu, u okviru opštine, u okviru operativnog plana razvoja primarne zdravstvene zaštite, koji se usvaja od strane Ministarstva na predlog Skupštine opštine, u skladu sa odobrenim srednjoročnim plan Vlade, takođe treba da uključi budžet za poseban fond za rešavanje hitnih slučajeva dece žrtava zlostavljanja.
2. Fond naveden u stavu 1. ovog člana se koristi od strane CSR-a, u skladu sa odgovarajućim važećim zakonodavstvom.

Član 16

Odgovornosti centara za socijalni rad

1. Odgovornosti CSR-a u slučajevima deteta žrtve zlostavljanja uključuju:
  - 1.1 identifikaciju zlostavljanog deteta ili deteta u opasnosti od zlostavljanja putem informacija koje daje sam nadležni centar za socijalni rad, dobijanje uputa od drugih ustanova, organizacija, članova zajednice, javnosti, porodice, samog deteta i medija;
  - 1.2 zaštitu deteta žrtve zlostavljanja, u bilo koje vreme, po potrebi i van službenog radnog vremena;
  - 1.3 obezbeđivanje da dete žrtva zlostavljanja dobije medicinski i psihološki tretman i mere rehabilitacije i reintegracije;
  - 1.4 obavljanje drugih dužnosti i odgovornosti utvrđenih odgovarajućim važećim zakonodavstvom.

Član 17

Odgovornosti škole

1. Odgovornosti škole u slučaju deteta žrtve zlostavljanja uključuju:
  - 1.1 identifikaciju sumnjivih slučajeva deteta žrtve zlostavljanja i blagovremeno upućivanje policiji i/ili CSR-u, u teritorijalnoj nadležnosti opštine i nadležnim organima radi

- pružanja neophodne pomoći detetu;
- 1.2 saradnja sa nadležnim ustanovama za sprovođenje medicinskog i psihološkog tretmana i mera rehabilitacije i reintegracije deteta/učenika dotične škole koji je žrtva zlostavljanja;
  - 1.3 učešće na okruglom stolu o upravljanju slučajevima i podrška u izradi i sprovođenju pojedinačnih planova za dete žrtvu zlostavljanja;
2. Nastavnici i stručni timovi u školi treba da pomognu u izradi i sprovođenju mera rehabilitacije i reintegracije deteta, u kombinaciji sa medicinskim i psihološkim tretmanom (školski psiholog itd), a po potrebi treba da obezbede:
- 2.1 omogućavanje i podršku za pohađanje škole od strane dece koja su identifikovana kao žrtve zlostavljanja;
  - 2.2 sprečavanje i vaspitavanje deteta da izbegava situacije zlostavljanja;
  - 2.3 da pedagoško osoblje ili lica zaposlena u vaspitno-obrazovnim ustanovama budu bezbedna lica za rad sa detetom.
3. Nadležno Ministarstvo prosvete preduzima neophodne korake za uključivanje nastavnih materijala o pitanjima sprečavanja zlostavljanja dece, prilagođene razvoju kapaciteta učenika, u formalne nastavne planove i programe i na svim nivoima obrazovanja.

Član 18

Odgovornosti policije

1. Odgovornosti policije u slučaju deteta žrtve zlostavljanja uključuju:
  - 1.1 identifikaciju slučajeva kada se sumnje na zlostavljanje dece i upućivanje u CSR;
  - 1.2 neposrednu zaštitu dece žrtava zlostavljanja u riziku i njihovo upućivanje u CSR, čak i kada su ovi slučajevi identifikovani van službenog radnog vremena;
  - 1.3 popunjavanje zahteva za izdavanje naloga za hitnu zaštitu, kada su deca na visokom nivou rizika, u saradnji sa CSR-om;
  - 1.4 pokretanje istraga u slučajevima za koje postoji osnovana sumnja i dovoljno dokaza za učinjeno krivično delo protiv deteta i podnošenje krivične prijave protiv osumnjičenog/ih;
  - 1.5 učešće na okruglom stolu o upravljanju slučajevima i podrška izradi i sprovođenju pojedinačnih planova za dete;

1.6 hitna podrška CSR-u, kada je to potrebno, tokom porodičnih poseta, prilikom identifikacije i upravljanja slučajevima deteta koje je na visokom nivou rizika;

1.7 podrška i saradnja sa CSR-o za razvoj različitih informativnih aktivnosti u cilju sprečavanja zlostavljanja deteta.

Član 19

Odgovornosti glavnog centra porodične medicine

1. Odgovornosti glavnog centra porodične medicine i zdravstvenih radnika, u slučaju deteta žrtve zlostavljanja, uključuju:
  - 1.1. identifikaciju zlostavljanog deteta tokom pružanja zdravstvene zaštite i na osnovu procene upućivanja na druge zdravstvene nivoe i neposrednog upućivanja slučaja policiji i CSR-u;
  - 1.2. blagovremen tretman i tretman bez odlaganja hitnih slučajeva zlostavljanja dece, uključujući preglede i analize, u cilju povratka fizičkog i mentalnog zdravlja, rehabilitacije od fizičke i psihičke traume koju je možda doživelo;
  - 1.3. sastavljanje medicinskih izveštaja o zdravstvenom stanju zlostavljanog ili pretpostavljenog deteta u opasnosti od zlostavljanja;
  - 1.4. učešće na okruglom stolu o upravljanju slučajevima, podrška u izradi i sprovođenju pojedinačnih planova za dete;
  - 1.5. podrška i saradnja sa CSR-om za odvijanje raznih aktivnosti u cilju sprečavanja zlostavljanja dece i rehabilitacije od fizičkih i psihičkih trauma koje je dete doživelo, uključujući mere za reintegraciju u društvo.

Član 20

Saradnja sa civilnim društvom u privatnim sektorom

1. Nadležne ustanove saraduju sa civilnim društvom i privatnim sektorom u borbi protiv zlostavljanja dece i u cilju zaštite dece.
2. Nadležne ustanove podstiču privatni sektor, štampane i elektronske medije, društvene mreže, da učestvuju u izradi i sprovođenju politika i da postavljaju smernice i standarde sopstvenog uređenja za sprečavanje zlostavljanja dece i povećanje poštovanja njihovog dostojanstva.

GLAVA IV –

POSTUPCI ZA RAD SA DECOM ŽRTVAMA ZLOSTAVLJANJA

Član 21

Postupci za rad sa decom žrtvama zlostavljanja

1. Postupci za rad sa detetom žrtvom zlostavljanja treba da omogući:

- 1.1. unapređenje dobrobiti deteta;
- 1.2. obezbeđivanje da sve mere, radnje i aktivnosti budu u najboljem interesu deteta;
- 1.3. da se od prvog kontakta sa ustanovama, dete žrtva zlostavljanja, njegovi roditelji ili staratelji, blagovremeno i na odgovarajući način obaveste o svojim pravima;
- 1.4. da se svi kontakti sa detetom žrtvom zlostavljanja ostvaruju u odgovarajućem okruženju, koje će zadovoljiti posebne potrebe deteta i na jeziku koji dete razume i govori, kako bi postojale povoljnije mogućnosti za saradnju od strane samog deteta;
- 1.5. izbegavanje nepotrebnog kontakta između deteta i predstavnika ustanova;
- 1.6. da intervju, pregled i tretman obavljaju obučena stručna lica sa odgovarajućim kvalifikacijama, posebnim znanjem i iskustvom u oblasti prava deteta;
- 1.7. ostvarivanje efikasnog protoka informacija između ustanova i službi uključenih u proces zaštite dece žrtava zlostavljanja;
- 1.8. zaštitu dece od ponovne viktimizacije;
- 1.9. da istakne mere pomoći i zaštite, koje se mogu primeniti u bilo kojoj fazi postupka, u cilju smanjenja ili otklanjanja štetnih posledica nasilja ili krivičnog dela prema detetu žrtvi zlostavljanja.

Član 22

Tretman slučajeva dece žrtve zlostavljanja od strane CSR-a

1. Za decu žrtve zlostavljanja, nakon dobijanja informacija ili obaveštenja o zlostavljanom detetu, nadležni organ starateljstva prema teritorijalnoj nadležnosti obezbeđuje odgovarajuću zaštitu i tretman i imenuje rukovodioca slučaja, koji treba da bude radnik CSR-a odgovarajuće opštine u kojoj dete živi ili se nalazi i mora biti posebno obučeno za rad sa detetom žrtvom zlostavljanja.
2. Organ starateljstva i rukovodilac slučaja su dužni da se staraju i dužni su da uvek postupaju kao dobar roditelj detetu žrtvi zlostavljanja.
3. Rukovodilac slučaja, u saradnji i koordinaciji sa roditeljem ili starateljem i porodicom, kada je to moguće, obezbeđuje da se prilikom razmatranja upućenog slučaja uzmu u obzir specifične potrebe deteta u vezi sa medicinskim i psihološkim tretmanom. Kada roditelj ili staratelj zlostavlja svoje dete, organ starateljstva može odrediti privremenog staratelja detetu žrtvi zlostavljanja.
4. U okolnostima kada je dete žrtva zlostavljanja i procenjeno da mu je potreban medicinski i psihološki tretman, CSR organizuje redovne lekarske i psihološke posete, kako bi se utvrdila

bezbednost i dobrobit deteta i detetu obezbedila bilo koja usluga, koja se smatra razumno. CSR mora preduzeti sve odgovarajuće mere da unapredi fizički i psihički oporavak i rehabilitaciju deteta žrtve zlostavljanja, kako bi povratilo fizičko i mentalno zdravlje, bilo rehabilitovano od fizičke i psihičke traume koje je možda doživelo i kako bi se reintegriralo u društvo.

5. Mere rehabilitacije i reintegracije treba da budu dugoročne i uključene u pojedinačni plan za dete.
6. Rukovodilac slučaja je odgovoran za nesmetan tok čitavog procesa i svaki slučaj treba tretirati višedimenzionalnim pristupom, a ne izolovano.

Član 23

Smeštaj deteta na bezbedno mesto

1. Nakon dobijanja informacija ili saznanja o detetu za koje se sumnja da je doživelo zlostavljanje, najvažniji i veoma hitan korak je smeštaj deteta na bezbedno mesto, a zatim se preduzimaju dalje mere.
2. Dete za koje se sumnja da je doživelo zlostavljanje, pod normalnim okolnostima, se šalje porodici, CSR-u, u posebno okruženje u školi, Domu za dečiju zaštitu ili u bilo koju drugu sredinu u toku procesa provere uzrasta i otkrivanja okolnosti i dobijanje odgovarajućih informacija od deteta.
3. Slanje deteta žrtve zlostavljanja u policijsku stanicu se koristi samo kao poslednje sredstvo i na što je moguće kraće vreme, pri čemu u tim slučajevima okruženje treba da bude prijateljsko i odvojeno od odraslih.
4. Prevoz deteta žrtve zlostavljanja u policijsku stanicu treba da se vrši u odgovarajućim uslovima, uzimajući u obzir uzrast deteta i ne treba da se prevozi sa odraslima, što važi i za slučajeve upućivanja deteta u CSR.

Član 24

Potvrđivanje uzrasta

1. Nakon smeštaja deteta na bezbedno mesto, još jedan važan i veoma hitan korak je utvrđivanje uzrasta deteta žrtve zlostavljanja i u skladu sa uzrastom se preduzimaju dalje radnje.
2. U slučaju sumnje, starost utvrđuje zdravstveni radnik.

Član 25

Neostavljanje samog deteta žrtve zlostavljanja

Zabranjeno je da dete žrtva zlostavljanja bude ostavljeno samo, izuzev ukoliko dete to dobrovoljno zahteva i ukoliko specijalizovano stručno lice u oblasti zaštite deteta smatra podobnim.

Član 26

Zabrana suočavanja i kontakta deteta sa licem koje ga je zlostavljalo

1. Dete žrtva zlostavljanja uvek treba odvojiti od lica koje ga je zlostavljalo, čak i ukoliko je lice koje ga je zlostavljalo takođe dete.
2. Dete žrtva zlostavljanja ne treba ostaviti da se suoči, da ima kontakt sa licem koje ga je zlostavljalo, sve dok ono nije dovoljno psihički pripremljeno za suočavanje, dok psiholog ne proceni da je dete spremno za tako nešto.

Član 27

Prijem, upis, kretanje i transfer

1. Odmah nakon upućivanja u policijsku stanicu ili CSR, za svako dete žrtvu zlostavljanja treba uzeti u obzir njegov poseban status i potrebe, u skladu sa uzrastom, ličnošću, polu i stepenom ugroženosti, kao i psihičkim i fizičkim zdravljem, da se obezbedi zaštita od štetnih uticaja i opasnih situacija. U ovim slučajevima se mora voditi računa o zaštiti fizičkog, mentalnog i moralnog integriteta, kao i dobrobiti deteta.
2. U svakoj policijskoj stanici decu treba držati odvojeno od odraslih, dokle god ne pripadaju istoj porodici.
3. Obaveštenje o prijemu u policijsku stanicu se mora bez odlaganja dostaviti roditelju ili staratelju i CSR-u.
4. Nakon upisa i dobijanja odgovarajućih informacija, u prisustvu roditelja ili staratelja i službenika socijalne službe, dete se upućuje u glavni centar porodične medicine, gde dete treba da bude pregledano od strane lekara i upućeno po potrebi.
5. Dete mora da bude u pratnji roditelja ili staratelja sve vreme i u njihovom odsustvu, ili kada to nije u najboljem interesu deteta, dete treba da bude u pratnji službenika socijalne službe CSR-a.

Član 28

Medicinski i psihološki tretman deteta žrtve zlostavljanja

1. Detetu žrtvi zlostavljanja se treba obezbediti medicinski i psihološki tretman.
2. Svako dete žrtve zlostavljanja se upućuje porodičnom lekaru u opštini u kojoj živi, u oblasti uključivanja određenoj od strane opštine, u glavnom centru porodične medicine. U slučajevima kada porodični lekar nije određen ili je u najboljem interesu deteta, porodični lekar se može promeniti.
3. Prema potrebama i slučajevima, u tretmanu dece žrtve zlostavljanja, stručna lica u primarnoj zdravstvenoj zaštiti saraduju sa zdravstvenim radnicima na sekundarnom i tercijatnom nivou, u skladu sa Zakonom o zdravstvu i standardima organizacije i radu Služba porodične medicine.
4. U slučaju da je potrebna specijalizovani medicinski tretman, osnovna zdravstvena ustanova je dužna da dete uputi u drugu specijalizovanu zdravstvenu ustanovu.
5. Tokom medicinskih i psiholoških ispitivanja deteta žrtve zlostavljanja, važno je poštovati celinu i neprekidnost zdravstvenih usluga na sva tri nivoa i sprovođenje međusobne koordinacije i komunikacije između nivoa zdravstvene zaštite.
6. Preporuke nakon medicinskog i psihološkog tretmana treba da budu uključene u pojedinačni plan za dete.

GLAVA VI-

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29

Podizanje svesti javnosti

1. Ministarstvo će se postarati da neprekidno vrši promociju medicinskog i psihološkog tretmana deteta žrtve zlostavljanja, u skladu sa odgovarajućim odredbama ovog Administrativnog uputstva i odgovarajućim važećim zakonodavstvom.
2. Kampanju podizanja svesti priprema nadležna jedinica Ministarstva, u saradnji sa nadležnim ustanovama koje su odgovorne i nadležne za zaštitu deteta.

Član 30

Profesionalni tretman

1. Ministarstvo, u saradnji sa nadležnim ustanovama, obezbeđuje neprekidnu stručnu obuku zdravstvenih radnika, kako bi se steklo minimalno znanje i veštine da se odgovori na sve oblike zlostavljanja deteta.
2. Nadležno ministarstvo za socijalna pitanja, u saradnji sa nadležnim ustanovama, treba da obezbedi neprekidnu stručnu obuku za stručna lica koji su direktno uključena u zaštitu deteta

u centrima za socijalne rad, koje im trebaju obezbediti detaljno znanje o merama za rehabilitaciju i reintegraciju deteta žrtve zlostavljanja.

3. Nadležno Ministarstvo prosvete, u saradnji sa nadležnim ustanovama, tr treba da obezbedi neprekidnu stručnu obuku za prosvetne radnike, kako bi stekli specijalizovano znanje, veštine i nadležnosti za rad sa zlostavljanim decom.

Član 31 **Odgovornost za sprovođenje**

1. Sve nadležne ustanove Republike Kosovo, u skladu sa utvrđenim odgovornostima, su dužne:
  - 1.1. da planiraju i preduzmu sve potrebne mere za sprovođenje odredbi ovog Administrativnog uputstva.
  - 1.2. da preduzmu potrebne mere za obezbeđivanje strukture, organizacije, opreme, obuke i dovoljnog broja specijalizovanih stručnih lica koja se bave merama za medicinski i psihološki tretman, rehabilitaciju i reintegraciju deteta žrtve zlostavljanja u hitnim slučajevima.
2. Ministarstvo je odgovorno za koordinaciju, sprovođenje, praćenje i procenu medicinskih i psiholoških mera, rehabilitacije i mera za reintegraciju deteta žrtve zlostavljanja.

Član 32 **Izdavanje standardnih operativnih postupaka**

Ministarstvo, po potrebi, za sprovođenje ovog Administrativnog uputstva, može izdati standardne operativne postupke i/ili odgovarajuće smernice.

Član 33 **Stupanje na snagu**

Ovo Administrativno uputstvo stupa na snagu sedam (7) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

2 Jun 2023
